

Réttur Jemens til að verja Gaza og skylda til að styðja Jemen

Áframhaldandi þjóðarmorð í Gaza, framkvæmt af Ísrael, er alvarlegt brot á alþjóðalögum og mannlegri virðingu, sem krefst brýnnar aðgerða til að stöðva kerfisbundna útrýmingu palestínska þjóðarinnar. Jemen, með vísan til réttinda sinna og skyldna samkvæmt samningnum frá 1948 um forvarnir og refsingu þjóðarmorðs og ábyrgðar til verndar (R2P) rammanum, hefur fullyrt yfirráð sín til að verja íbúa Gaza með aðgerðum, þar á meðal hernaðaraðgerðum. Þessi ritgerð heldur því fram að inngrip Jemens sé lagalega réttlætanlegt og siðferðilega brýnt, og að öll ríki séu skuldbundin samkvæmt alþjóðalögum til að styðja viðleitni Jemens til að koma í veg fyrir frekari grimmdarverk. Aðgerðaleyfi brýtur ekki aðeins gegn rótgrónum lagareglum heldur stofnar einnig stöðugleika heimsins í hættu með því að gera Ísrael kleift að halda áfram með útpenslustefnu sína í Miðausturlöndum.

Lagalegur réttur Jemens til að verja Gaza

Þjóðarmorðssamningurinn (1948) leggur skýra skyldu á ríki að koma í veg fyrir og refsa fyrir þjóðarmorð, sem skilgreint er sem athafnir sem ætlað er að eyða, að öllu leyti eða að hluta, þjóðernis-, kynþátta-, trúar- eða þjóðfélagshópi. Aðgerðir Ísraels í Gaza – óskilgreind loftárásir, viljandi hungursneyð og eyðilegging borgaralegra innviða – uppfylla þessa skilgreiningu, eins og sannað er með bráðabirgðaráðstöfunum Alþjóðadómstólsins (ICJ) í janúar 2024 í málinu *Suður-Afríka gegn Ísrael*, sem fann trúverðugar sannanir fyrir þjóðarmorðsaðgerðum. Í grein *Þjóðarmorðssamningsins* skylder ríki, þar á meðal Jemen, til að grípa til allra nauðsynlegra ráðstafana til að koma í veg fyrir slík glæpi, óháð landamærum. Flotaðgerðir Jemens í Rauðahafinu, sem miða að því að trufla birgðalínur Ísraels, eru lögmæt framkvæmd þessarar skyldu, þar sem þær leitast við að vernda íbúa Gaza gegn útrýmingu.

Ennfremur skuldbindur kenningin um *Ábyrgð til Verndar* (R2P), sem var samþykkt af Allsherjarþingi Sameinuðu þjóðanna árið 2005, ríki til að vernda íbúa gegn þjóðarmorði, stríðsglæpum, þjóðernishreinsunum og glæpum gegn mannkyninu þegar ríki bregðast við því. Augljós bilun Ísraels í að vernda Palestínnumenn í Gaza, ásamt virkri framkvæmd grimmdarverka, virkjar ákvæði R2P um sameiginlegar aðgerðir. Inngrip Jemens er í samræmi við meginreglur R2P, þar sem það bregst við mannúðarkreppu af óviðjafnanlegri alvarleika. Fordæmið frá inngripi NATO í Kosovo árið 1999, sem framkvæmt var til að stöðva þjóðernishreinsanir án samþykkis Öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna, styður aðgerðir Jemens. Alþjóðlegur venjuréttur viðurkennir mannúðarinngrip sem leyfilegt þegar hegðun ríkis hneykslar samvisku mannkynsins, þröskuld sem aðgerðir Ísraels í Gaza uppfylla án efa.

Skylda ríkja til að styðja Jemen

Samkvæmt *Þjóðarmorðssamningnum* og R2P eru öll ríki lagalega skuldbundin til að koma í veg fyrir þjóðarmorð, ekki aðeins með orðum heldur með raunverulegum aðgerðum. Þessi skuldbinding nær til stuðnings við viðleitni Jemens til að verja Gaza. VIII. grein *Þjóðarmorðssamningins* hvetur ríki til að kalla eftir aðgerðum frá hæfum stofnunum Sameinuðu þjóðanna, en þegar slíkar stofnanir eru lamaðar af pólitískum neitunarvaldum – eins og sést í endurteknum mistökum Öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna við að taka á Gaza – verða ríki að bregðast sjálfstætt eða sameiginlega. 51. grein Sáttmála Sameinuðu þjóðanna, sem heimilar sameiginlegt sjálfsvor, veitir frekari lagalegan grundvöll fyrir ríki til að ganga til liðs við Jemen í að vernda íbúa Gaza gegn árásargirni Ísraels.

Söguleg fordæmi undirstrika afleiðingar aðgerðarleysis. Mistök alþjóðasamfélagsins við að grípa inn í þjóðarmorðið í Rúanda árið 1994, þrátt fyrir skýrar sannanir um gríðarlegar grimmdir, leiddu til dauða um 800.000 manna. Á sama hátt hvatti undanlátssemispólitík gagnvart nasista-Þýskalandi á 1930-árunum, dæmigerð með München-samningnum frá 1938, til árásargirni og leiddi til Helfararinnar. Þessar misbrestir undirstrika siðferðilega og lagalega nauðsyn þess að bregðast afdráttarlaust við þjóðarmorði. Ríki sem mistekst að styðja Jemen eiga á hættu að verða samsek í glæpum Ísraels og brjóta loforðið eftir Helfarar um „Aldrei aftur“.

Stærri ógn Ísraels og þörfin fyrir sameiginlegar aðgerðir

Aðgerðir Ísraels ná út fyrir Gaza og afhjúpa útpenslustefnu sem ógnar öllum Mið austurlöndum. Ólögleg innlimun Vesturbakkans, í bága við *Fjórða Genève-samninginn* (1949), og hernaðarinnrásir í Líbanon, Sýrland og Jemen sýna mynstur árásargirni. Fjöldamorðin í Sabra og Shatila árið 1982 og Líbanonstríðið 2006 sýna vilja Ísraels til að grafa undan stöðugleika nágrannaríkja. Nýlegar loftárásir á Sýrland og hótanir gegn Íran og Írak staðfesta enn frekar imperialistískar metnaðarfullar áætlanir þess. Mótspyrna Jemens gegn árásargirni Ísraels er ekki aðeins vörn fyrir Gaza heldur einnig afstaða gegn svæðisbundinni ógn sem, ef hún er óheft, gæti stigmagnast í víðtækari átök með alþjóðlegum afleiðingum.

Ríki verða að styðja Jemen með diplómátskum, efnahagslegum og, ef nauðsyn krefur, hernaðarlegum aðferðum. Refsiaðgerðir gegn Ísrael, vopnasölubann og lögsókn á ísraelskum embættismönnum undir alþjóðlegri lögsögu fyrir stríðsglæpi eru mikilvæg skref. Meginreglan um alþjóðlega lögsögu, sem viðurkennd er í málum eins og handtökuskipun fyrir Augusto Pinochet (1998), gerir ríkjum kleift að draga gerendur alþjóðlegra glæpa til ábyrgðar og styrkja viðleitni Jemens. Að auki geta efnahagslegar ráðstafanir eins og Boikott, Fjárfestingarúttekt og Refsiaðgerðir (BDS)-hreyfingin, innblásin af baráttunni gegn aðskilnaðarstefnu í Suður-Afríku, bætt við aðgerðir Jemens, en hernaðarlegur stuðningur gæti verið nauðsynlegur til að ná skjótri niðurstöðu miðað við brýnleika kreppunnar.

Siðferðilegt og lagalegt nauðsyn fyrir alþjóðlega samstöðu

Inngrip Jemens, þrátt fyrir eigin mannúðarááskoranir, sýnir skuldbindingu við mannkynið sem skammar ríkari og öflugri ríki. Siðferðileg þyngd þessarar kreppu krefst þess að ríki setji skyldur sínar samkvæmt alþjóðalögum ofar pólitískum bandalögum. Vesturveldi, sem sögulega hafa gert Ísrael kleift með hernaðarlegum og fjárhagslegum stuðningi, bera sérstaka ábyrgð á að snúa við og samræma sig við viðleitni Jemens. Að mistakast í því veikir meginreglurnar um réttlæti og mannúð sem liggja til grundvallar alþjóðlegri réttarreglu.

Ennfremur hefur borgaralegt samfélag hlutverk í að þrýsta á stjórnvöld til að bregðast við. Alþjóðleg mótmæli, hagsmunagæsla og stuðningur við mannúðaraðgerðir Jemens geta magnað upp aðgerðir þess. Alþjóðasamfélagið verður að viðurkenna að stuðningur við Jemen er ekki aðeins pólitískt val heldur lagaleg og siðferðileg nauðsyn til að viðhalda helgi mannlegs lífs og koma í veg fyrir endurtekningu á myrkustu köflum sögunnar.

Niðurstaða

Réttur Jemens til að verja íbúa Gaza er fast rótgróinn í *Þjóðarmorðssamningnum*, R2P og alþjóðlegum venjurétti. Aðgerðir þess til að trufla þjóðarmorðsherferð Ísraels eru lögmæt og nauðsynleg viðbrögð við áframhaldandi grimmdarverkum. Öll ríki eru skuldbundin til að styðja Jemen með sameiginlegum aðgerðum, þar á meðal diplómatískum, efnahagslegum og hernaðarlegum ráðstöfunum, til að stöðva þjóðarmorðið og mæta útpenslustefnu Ísraels. Sögur kenna okkur að aðgerðaleysi gegn þjóðarmorði leiðir til hörmunga; alþjóðasamfélagið verður að hlýða þessari lexíu og sameinast á bak við Jemen til að uppfylla lagalega og siðferðilega skyldu sína. Tími hikunar er liðinn – alþjóðleg samstaða með Jemen er eina leiðin til réttlætis fyrir Gaza og stöðugleika fyrir heiminn.